

Slovo k povzbuzení na neděli 27. září 2020, na 26. neděli v mezidobí
Biblická čtení: Ez 18,25-28; Ž 25; Flp 2,1-11; Mt 21,28-32

Milé sestry, milí bratři,

dobře víme, že nejvýraznější souvislost v rámci nedělních biblických čtení je mezi čtením prvním a evangelijním: Evangelium se čte víceméně na pokračování, k němu je vždy vybráno, zpravidla ze Starého zákona, čtení první, které obsah evangelijního úryvku předobrazuje či předpovídá, žalm je pak jeho modlitebním rozvinutím. Tyto souvislosti udávají jakýsi ústřední „tón“ Božího slova té či oné neděle, a proto se také většinou snažíme zaměřit svou pozornost právě na tato biblická čtení a na vzájemnou souvislost mezi nimi.

Druhé čtení – naproti tomu – je na nich nezávislé, čte se na pokračování z novozákonních listů, zejména svatého Pavla. Ačkoli v Božím slově všechno spolu vždy nějak souvisí, druhé čtení otevírá neděli co neděle obvykle jiné téma, jiné poselství Božího slova. A tak zkusme dnes zaměřit svou pozornost právě na ně.

Již druhou neděli za sebou čteme z Pavlova listu Filipánům, z listu adresovaného křesťanům nejstarší křesťanské obce na evropském území: Filipy jsou v Makedonii, na severu Řecka, církevní obec tam koncem 40. let 1. století během své druhé misijní cesty založil sám svatý Pavel a s největší pravděpodobností tato byla opravdu první a nejstarší obcí na evropském území vůbec (starší obce byly jen v Palestině a Malé Asii).

Dnešní úryvek měl dvě části: Povzbuzení, apel, jak se křesťané mají chovat a jak smýšlet, a překrásný hymnus, chvalozpěv. Ten je považován – co do sepsání – nejen za nejstarší chvalozpěv na Pána Ježíše v Pavlových listech a v Novém zákoně vůbec, ale i za jedno z nejoriginálnějších a nejgeniálnějších shrnutí křesťanské víry v Krista.

V hymnu rezonovaly tři nejpodstatnější momenty celého evangelia:

«Kristus Ježíš, ačkoli má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí. Bal jako každý jiný člověk.» To je tajemství vtělení Božího Syna a jeho celého lidského přebývání mezi námi.

«Ponížil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži.» Tajemství jeho ukřižování a smrti.

«Proto ho také Bůh povýšil a dal mu jméno nad každé jiné jméno, takže při Ježíšově jménu musí pokleknout každé koleno... a každý jazyk musí... vyznat: Ježíš Kristus je Pán.» Tajemství vzkříšení a vyvýšení.

Jinými slovy: Ježíš Kristus, Boží syn, se ponížil, stal se člověkem, přijal lidskou přirozenost, aniž by ztratil tu Božskou, byl za nás ukřižován a pro nás vzkříšen a oslaven. Tak nějak se opravdu dá shrnout nejzákladnější křesťanská víra v Pána Ježíše, pravého Boha, pravého člověka, v jedné jediné osobě, spasitele všech lidí a celého světa.

Ostatně podobně to vyjadřuje i jeden z nejstarších křesťanských symbolů: ryba. V jejím již starokřesťanském užití – vzpomeňme na různé ryby na nejstarších křesťanských památkách anebo třeba na Sienkiewiczův slavný román *Quo vadis*, kde se tímto znamením křesťané rozpoznávají – (v jejím užití) nejde o to, že by apoštolové byli rybáři, jak se někdy poněkud lacině tvrdí, dokonce nejde ani o Jonášovo znamení («tak jako Jonáš byl tři dny v břiše ryby, tak musí být Syn člověka tři dny v útrokách země»), ale ryba je kryptogram, skrytopis. Ryba se totiž řecky řekne *ichthys*, což jsou začáteční písmena jednoduchého vyznání víry: *Iésous*, Ježíš (i), *Christos*, Kristus (ch), *Tehou*, Boha (th), *Hyos*, Syn (y), *Sótér*, Spasitel (s).

Vraťme se ale k našemu hymnu. Vedle toho, že je krásným vyznáním, kým Pán Ježíš je, zdůrazňuje zvlášť jednu z jeho nejpodivuhodnějších vlastností. Charakteristiku, která se celým tajemstvím jeho vtělení, pozemského přebývání prolíná a ve smrti na kříži vrcholí: pokoru. Proto také někdy bývá celý dnešní hymnus přímo nazýván oslavou Synovy Božské pokory či hymnem na Ježíšovu pokoru.

Tu zvlášť vyjádřila slova do češtiny přeložená jako: «sám sebe se zřekl». Řecké *heauton ekenósen* bychom mohli možná dokonce přeložit ještě silněji, a to jako: «vyprázdnil se» či

«sám sebe zmařil». V každém případě tato formulace chce slovem postihnout největší tajemství, že Boží Syn, stejné Božské podstaty s Otcem, z lásky k nám přijímá naši stvořenou lidskou přirozenost, sestupuje z nebe, na chvíli se tak zřekne Boží slávy, stává se naším služebníkem, zvláště když za naše hříchy na kříži umírá. To je cestou ke vzkříšení a oslavení nejen jeho přijatého lidství, ale i toho našeho, v něm tajemně přítomného.

A to je také důvod k oslavě, ke chvalozpěvu, ke vzdání díků. Hymny, chvalozpěvy už v nejstarší křesťanské liturgii našly své místo. A je celkem jedno, zda ten dnešní svatý Pavel sám složil a pak se začal používat, anebo se nechal inspirovat tím, co první křesťané během bohoslužeb již zpívali a používali.

Dnešní druhé čtení nám také mimo mnoha jiného připomíná, že chvála Boží, chvála Pána Ježíše, modlitba chval, hymnická modlitba by měly mít i v našem modlitebním životě, v našem vztahu ke Kristu své místo. Neměla by v našem životě chybět chvála, které velebí Boha za jeho dobrotu, velikost a především za jeho lásku k nám. Chvála ke vztahu k Bohu, je-li vztahem k pravému Bohu a má-li být živý, nutně patří. Proto také platí, že i podle míry chval Božích, můžeme poznat, jak na tom s živostí svého vztahu k Bohu vlastně jsme.

Ale ještě k něčemu, neméně důležitému, možná ještě důležitějšímu by nás dnešní krásný hymnus – chvalozpěv na pokoru Božího Syna – měl pohnout. Celý je uvozen slovy: «Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš». Výzva k pokoře se v předešlých Pavlových apelech vícekrát opakovala: «Nic nedělejte z hašteřivosti anebo touhy po prázdné slávě, ale z pokory ať každý z vás pokládá druhého za lepšího, než je sám», doslova «za přednějšího sebe». Je to poznání, jaký a jak pokorný je sám Bůh, protože pokorný je Boží Syn, co by nás mělo k pokoře pohnout.

Pokora je vlastností vtěleného Božství, Božství přítomného ve světě. Pýcha je vlastností nejd'ábelštější, charakteristikou působení d'ábla ve světě, pýcha zbožšťuje sebe sama. Přesný opak toho, jak se zjevuje Bůh: Bůh se stává člověkem, d'ábel padl tím, že nechtěl být jen pouhým andělem, člověk chce sám sebe zbožštit, na úkor druhých, chce být nadčlověkem, ale i na úkor Boha, sám sebe považuje ze boha, někdy možná i za nadboha. A tím hřeší.

Milé sestry, milí bratři, kéž bychom ve zvuku dnešního krásného starobylého, snad i nejstarobylejšího hymnu vyznávajícího základ naší víry stojící na pokoře Božího Syna, zatoužili i my sami po pokoře. Po tom mít «stejně smýšlení jako Kristus Ježíš»: Sklonit se v poslušnosti před Bohem, umět se mařit ve službě druhým, chtít druhé kolem sebe pokládat za přednější sebe, netoužit po prázdné slávě. Jen tak máme naději, že nás navzájem bude «pojit jedna láska», že budeme «svorní a jednomyslní», jak nás dnešní Boží slovo také vybídlo.

Pokoru jako postoj a stav srdce si těžko uměle nastolíme či vyrobíme. Pokora je také darem Božím. My se jí můžeme jen pokorně učit, možná i pomalu a bolestně učit, a tak tento dar přijmout. Jsou ale tři věci, které nám mohou k pokoře přeci jen pomoci.

Zprv je to co nejčastější pohled na Pána Ježíše, Beránka «tichého a pokorného srdcem». Třeba i poslechem, čtením dnešního hymnu (ne nadarmo se stal součástí Božího slova, ne nadarmo jej církve zařadila do modlitby breviáře každou sobotu večer).

Zadruhé jsou to naše pády a hříchy, jak jsme o nich také slyšeli ve zbývajících dvou čteních a v žalmu. Ty nás, když už jsou, když už je máme, když hřešíme, pokoře také mohou naučit. Připomínají velmi existenciálně, že nejsme ani trochu bohové a že naopak Boha, odpouštějícího a milosrdného Boha potřebujeme. A že máme být milosrdní k druhým lidem.

A zatřetí to jsou nejistoty a ohrožení naší existence, třeba i současnou pandemií nemocí covid. I ta by nás měla v každém případě naučit pokoře: život, jeho bezpečnost, jeho jistoty a blahobyt si nikdy nemůžeme zaručit, právě naopak, život je dar, dar Boží.

Kéž bychom se pokoře naučili. Pokoře, jež je předpokladem skutečné víry: Bůh je Bůh a my jsme jen lidé. Skutečné naděje: tu máme v posledku jen v Bohu. A skutečné lásky: jen opravdu pokorný dokáže druhého milovat, považovat ho za přednějšího sebe...